

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องทัศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรีต่อการเปิดเสรีทางการค้าผลิตภัณฑ์นมกับประเทศออสเตรเลีย ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายถึงความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางที่สม่ำเสมอ (ศิริวรรณ, 2541)

Sceord และ Backman ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของทัศนคติไว้ 3 ประการ ดังนี้(พรทิพย์, 2536)

1. องค์ประกอบทางการรับรู้ (Cognitive or Perceptual Component) หมายถึง องค์ประกอบในเรื่องของความเชื่อ ความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากการรับรู้ในข้อมูลต่างๆ ที่แต่ละบุคคลได้มาจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่า ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามแต่บุคลิกภาพ ประสบการณ์ในอดีต กลุ่มอ้างอิงและเงื่อนไขอื่น ๆ ของแต่ละบุคคล
3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงจะเกิดพฤติกรรมหรือความตั้งใจที่จะเกิดพฤติกรรมหรือผลของความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดการวางแผนว่าจะทำอะไรต่อสิ่งนั้น ๆ

2.1.2 แนวคิดทฤษฎีการค้าเสรี (พิบูลย์ เจียมอนุกุล และคณะ , 2545)

1. ภาพรวมของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

ภาพรวมของระบบการค้าเสรี สามารถสังเกตได้จากการเคลื่อนไหวขององค์การระหว่างประเทศ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และธุรกิจ จะเป็นเรื่องของ

การลดอุปสรรคทางการค้า (Trade Barrier) หรือมาตรการพรมแดน (Border Measures) ทางการค้า ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า

ทฤษฎีว่าด้วยระบบโลกรั้วพรมแดน หรือระบบการค้าเสรี จวบจนบัดนี้ยังไม่มีคำตอบที่มีประจักษ์ พยาน หลักฐานที่จะมาไขข้อสงสัยในประเด็นที่ว่า ระบบการค้าเสรี (Liberalization) ดีกว่าระบบการปกป้องคุ้มครอง (Protectionism) หรือไม่อย่างไร คำตอบที่ใช้เป็นหลักฐานยืนยันข้อพิสูจน์ว่า ระบบการค้าเสรีดีกว่า ระบบการปกป้องคุ้มครอง จากผลการวิจัยของ Illinois University USA. ในปี 1992 ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่โลกจะได้รับจากระบบการค้าเสรี และระบบการปกป้องคุ้มครอง ด้วยการวัดสวัสดิการสังคมโลก (World Welfare Gain) ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากระดับการจ้างงานของโลก (Employment) ว่ามีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ เนื่องจากระดับการจ้างงานจะมีผลทำให้คนมีรายได้เพิ่มขึ้น มาตรฐานความเป็นอยู่ หรือการกินคืออยู่ดีจะเพิ่มขึ้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งวัดและเปรียบเทียบระดับการจ้างงานจากระบบการค้าทั้ง 2 ระบบ และได้ข้อสรุปว่า

ระบบการปกป้องคุ้มครอง เป็นระบบที่สามารถเก็บรักษางานไว้ เพื่อให้คนในประเทศมีงานทำ แต่ก็ถือเป็นการทำลายการสร้างงานในส่วนต่างๆ ของโลกที่ควรจะเป็น และมีประสิทธิภาพ ส่วนระบบการค้าเสรี เป็นระบบที่ก่อให้เกิดการสร้างงานในส่วนที่ควรจะเป็นเพิ่มขึ้น แต่ก็ทำลายการสร้างงานในส่วนที่ไร้ประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปไม่ว่าจะเป็นระบบการค้าเสรีหรือระบบการปกป้องคุ้มครอง ต่างก็ไม่มีผลต่อระดับการเปลี่ยนแปลงการสร้างงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผลจากการศึกษาสามารถให้ข้อสรุปว่า ระบบการค้าเสรี จะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของโลกมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น นี่คือประโยชน์ที่โลกจะได้รับ เนื่องจากระบบการค้าเสรี จะก่อให้เกิดการประหยัด ลดการสูญเสียเปล่าของทรัพยากร เพราะทุกคนจะทำงานตามความถนัด ถือเป็นสวัสดิการของประชากร (Welfare Gain) ที่พึงได้รับ

ในด้านผู้ผลิต จะพบว่า สาขาการผลิตที่มีขีดความสามารถในการแข่งขัน จะเกิดประโยชน์ในด้านโอกาสการส่งออก ส่วนสาขาการผลิตที่ด้อยกว่าคู่แข่ง ก็จะทำให้เกิดการสูญเสียที่ต้องเปิดตลาดให้มีการนำเข้า ก็จะทำให้สูญเสียเงินตราต่างประเทศ แต่ทั้งนี้ทุกประเทศจะพิจารณาผลประโยชน์สุทธิ (Offset = Net Gain or Net Loss) ดังนั้น บางประเทศเป็น Net Gain ก็จะให้การสนับสนุนระบบการค้าเสรี ส่วนประเทศที่เกิด Net Loss มักจะคัดค้านระบบการค้าเสรี แต่จะถอนตัวออกจากระบบโลกรั้วพรมแดนก็ย่อมจะทำได้ เพราะประชาชนต้องทนทุกข์ทรมาน จากการสูญเสียอธิปไตยของการบริโภค (Loss in Consumer choice)

ในด้านผู้บริโภคมักจะเกิดผลดีอย่างแน่นอน เพราะผู้บริโภคมีเสรีภาพในการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น จึงเป็นโอกาสที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถเลือกหาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่ลดลง เนื่องจากเกิดจากระบบการแข่งขันเสรีที่ผู้ผลิตจะต้องนำเสนอสินค้าและบริการในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความพอใจสูงสุดของผู้บริโภค ซึ่งต่างจากระบบการปกป้องที่เป็นการกีดกันมิให้สินค้าคุณภาพดีราคาต่ำจากต่างประเทศเข้ามา เพื่อให้การคุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ ดังนั้นจากข้อสรุปดังกล่าวจึงทำให้หลายฝ่ายมักจะให้การสนับสนุนระบบการค้าเสรี

2. ทฤษฎีการค้าเสรีในยุคโลกไร้พรมแดน (พิบูลย์ เจียมอนุกุล และคณะ, 2545)

การก้าวเข้าสู่โลกไร้พรมแดน จะเห็นว่าพรมแดนทางการค้าและการลงทุนได้ถูกขจัดออกไป และแต่ละภูมิภาคของโลกมีความได้เปรียบในด้านทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันแต่ปัจจัยการผลิตในโลกสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ ปัจจัยการผลิตที่เคลื่อนย้ายได้ (Mobile Factors) อาทิ ทุน ผู้ประกอบการ เทคโนโลยี ส่วนปัจจัยการผลิตที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ (Immobile Factors) อาทิ ที่ดิน แรงงาน ซึ่งแรงงานถือได้ว่ายังไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีเพราะหลายประเทศยังมีการกีดกันการอนุญาตแรงงานต่างด้าวเข้าประเทศ แม้จะได้มีการเปิดเสรีในสาขาบริการไปบ้างแล้วก็ตาม ดังนั้นในเมื่อแต่ละภูมิภาคมีความได้เปรียบการผลิตที่ตนเองมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และอุปสรรคการค้า การลงทุนของโลกได้ถูกขจัดออกไป จึงเกิดแนวคิดในการนำเอาทรัพยากรที่แต่ละภูมิภาคมีความได้เปรียบมารวมกัน โดยเฉพาะทรัพยากรที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ และตนเองมีความได้เปรียบไปรวมกับทรัพยากรที่เคลื่อนย้ายไม่ได้ที่อีกภูมิภาคหนึ่งมีความได้เปรียบโดยมีเทคโนโลยีเป็นปัจจัยในการจัดส่วนผสมของปัจจัยการผลิต โดยการนำทรัพยากรที่มีความได้เปรียบของแต่ละภูมิภาคมารวมกัน ย่อมก่อให้เกิด Greater Comparative Advantage อาทิ กรณีการย้ายฐานการผลิตอุตสาหกรรมยานยนต์ของญี่ปุ่น โดยที่ญี่ปุ่นมีความได้เปรียบในด้านแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งถือเป็นความได้เปรียบอย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบในด้านทรัพยากร ที่ดิน แรงงาน ซึ่งราคาทรัพยากรเหล่านี้ยังอยู่ในระดับต่ำ การตัดสินใจย้ายฐานการผลิตยานยนต์ของญี่ปุ่นได้ก่อให้เกิดความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ ซึ่งการก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ไร้พรมแดนย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ดำเนินธุรกิจ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรีต่อการเปิดเสรีทางการค้าผลิตภัณฑ์นมกับประเทศออสเตรเลีย ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

กันย์ชลี คูหเจริญ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนม : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) พบว่าสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของเกษตรกรพร้อมทั้งบทบาทของสหกรณ์ฯ ที่มีต่อการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรจะดำเนินการเลี้ยงโคนมแบบครอบครัว โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แก่ แรงงานในครัวเรือน อาหารข้น และอาหารหยาบ พัฒนาการของการเลี้ยงจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป และมักจะเป็นการเพิ่มปัจจัยคงที่เพื่อรองรับปริมาณโคนมที่เพิ่มขึ้นมากกว่าที่จะพัฒนาการเลี้ยงและการจัดการฟาร์ม เมื่อเปรียบเทียบเทคนิคการผลิตของฟาร์มขนาดต่างๆ พบว่าค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่มีเทคนิคบางอย่างที่ฟาร์มขนาดใหญ่มาก (มีโคนม 30 ตัวขึ้นไป) มีแนวโน้มที่จะแตกต่างไปจากฟาร์มขนาดอื่นได้แก่ การเลือกน้ำเชื้อผสมเทียม การให้อาหาร และวิธีการรีดนม ทั้งนี้ปัญหาสำคัญของการเลี้ยงโคนมในปัจจุบันเมื่อมองในภาพรวมคือ มีความจำกัดในปัจจัยที่ดิน แรงงาน และเงินทุน สำหรับบทบาทของสหกรณ์ฯ ที่เกษตรกรมีความเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ การเป็นผู้รับซื้อน้ำนมดิบทั้งหมดที่ผลิตได้ทำให้เกษตรกรไม่มีความเสี่ยงด้านการตลาด ส่วนบทบาทรองลงมาได้แก่ การเป็นแหล่งสินเชื่อทั้งทางตรงซึ่งได้แก่การปล่อยกู้และทางอ้อมซึ่งได้แก่การให้เครดิตในการซื้อปัจจัยการผลิตที่สำคัญ

หลายประเภท ผลการศึกษาต้นทุน – ผลตอบแทนและประสิทธิภาพของการเลี้ยงโคนมสรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วตัวอย่างที่สำรวจมีรายได้เฉลี่ย 12.49 บาทต่อหน่วยน้ำนมดิบ (กิโลกรัม) เสียต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 11.37 บาท/กิโลกรัม ได้รับผลตอบแทนเฉลี่ย 1.12 บาท/กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 10 ของต้นทุนและร้อยละ 9 ของรายได้ต่อกิโลกรัม เมื่อทำการเปรียบเทียบฟาร์มขนาดต่างๆ พบว่าฟาร์มที่ได้รับผลตอบแทนจากการเลี้ยงมากที่สุดได้แก่ ฟาร์มขนาดใหญ่มาก รองลงมาได้แก่ ฟาร์มขนาดกลาง ใหญ่ และเล็ก ตามลำดับ โดยฟาร์มขนาดเล็กเป็นขนาดเดียวที่ประสบปัญหาขาดทุนจากการเลี้ยง หากไม่คำนึงถึงค่าจ้างแรงงานในครัวเรือนทุกขนาดฟาร์มจะมีกำไรจากการเลี้ยงโคนมโดยฟาร์มที่ได้รับผลตอบแทนสูงสุดได้แก่ ฟาร์มขนาดกลาง รองลงมาได้แก่ฟาร์มขนาดเล็ก ใหญ่มาก ใหญ่ และเล็ก ตามลำดับ สำหรับประสิทธิภาพการผลิตเมื่อพิจารณาในด้านเศรษฐศาสตร์พบว่าฟาร์มขนาดใหญ่มากและขนาดกลางมีประสิทธิภาพดีกว่าฟาร์มอีกสองขนาดที่เหลือ และเมื่อพิจารณาในด้านสัตวบาลพบว่าในด้านการจัดการโคนม และความสามารถของแม่โคในการให้น้ำนม ฟาร์มขนาดใหญ่มากมีประสิทธิภาพดีที่สุด แต่ในด้านการจัดการฟาร์มพบว่าฟาร์มขนาดเล็กกว่ามีประสิทธิภาพดีกว่า เมื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในต้นทุน ผลตอบแทน และประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรจากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า สัดส่วนต้นทุนต่อรายได้ของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสัดส่วนกำไรต่อต้นทุนมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ประสิทธิภาพการผลิตที่วัดจากอัตราการให้นมของแม่โครีดนมมีแนวโน้มดีขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบการเลี้ยงของ

เกษตรกรในปัจจุบันกับการเลี้ยงในพื้นที่อื่น พบว่ามีต้นทุน ผลตอบแทน ตลอดจนประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉลี่ยแตกต่างกันไม่มาก

ภมรพล แพนพงศ์แสน (2544) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการเลี้ยงโคนมในระดับหมู่บ้าน : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองโพในโครงการสหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี พบว่าระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้านหนองโพมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างเป็นระบบโดยมีสหกรณ์โคนมหนองโพ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำเงินที่ได้รับจากการทูลเกล้าถวายร่วมกับทุนทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งขึ้นมา โดยให้ดำเนินการในรูปแบบบริษัท จำกัด ใช้ชื่อว่า “บริษัทผลิตภัณฑ์นมหนองโพราชบุรี จำกัด” และทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2515 โดยมี ม.ล. เดช สนิทวงศ์ (หลวงเดชสหกรณ์) เป็นประธานกรรมการบริษัท ดำเนินการรับซื้อนํ้านมดิบจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมาแปรรูปเป็นนมผงเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2518 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่าบรรดาเกษตรกรผู้จำหน่ายนํ้านมดิบให้บริษัทเหล่านั้น เริ่มมีความเข้าใจในหลักการสหกรณ์พอสมควรแล้ว จึงทรงพระราชนิพนธ์ให้รวมกิจการของบริษัทเข้ากับสหกรณ์ โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด” และทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการรับซื้อนํ้านมดิบจากสมาชิกของสหกรณ์มาแปรรูปเป็นนมผงและนมสดพาสเจอร์ไรซ์ ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในหมู่บ้านหนองโพเป็นแกนกลางในการจำหน่ายผลผลิตไปยังกิจกรรมการผลิตอื่นๆ และซื้อผลผลิตและบริการจากกิจกรรมการผลิตอื่นๆ โดยมีมูลค่าในการซื้อและจำหน่ายผลผลิตทั้งหมู่บ้านหนองโพในปี พ.ศ. 2542 รวม 353,000,000 บาท โดยมีมูลค่าการซื้อและจำหน่ายนํ้านมดิบจะมีมูลค่าสูงที่สุดถึง 55,000,000 บาท ซึ่งถือเป็นมูลค่าหลัก และถัดไปเป็นมูลค่าการซื้อและจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด 23,400,000 บาท สำหรับการศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ในหมู่บ้านหนองโพพบว่าเกษตรกรมีต้นทุนทางด้านอาหารโคนมเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 57 ของต้นทุนรวมทั้งหมด และมีแนวโน้มในการเลี้ยงโคนมทดแทนที่ไม่ให้ผลผลิตมากเกินไปเฉลี่ยถึงร้อยละ 39 ของจำนวนโคนมทั้งหมดในฟาร์ม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบกับภาวะขาดทุน

พิบูลย์ เจียมอนุกุลกิจ และคณะ (2545) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของข้อตกลงองค์การการค้าโลกต่อเกษตรกรโคนมไทย พบว่าการเลี้ยงโคนมบ่อยครั้งเกิดปัญหานํ้านมล้นตลาดเกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่รัฐกำหนด อันเนื่องมาจากผลของข้อผูกพันองค์การการค้าโลกที่ไทยต้องเปิดตลาดนำเข้าและผลของมติคณะรัฐมนตรีที่มีการอนุญาตนำเข้านมผงขาดมันเนยมากเกินไปกว่าข้อผูกพัน ได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม แต่กลับเป็นประโยชน์ให้กับโรงงานแปรรูปนมและผู้บริโภคกลับมีโอกาสได้ซื้อนมด้วยคุณภาพมาบริโภค การเปิดตลาดตามมติ

คณะรัฐมนตรีที่เป็นการใช้อำนาจรัฐได้ทำให้ผลประโยชน์ที่โรงงานแปรรูปนมได้รับจะน้อยกว่าผลประโยชน์ที่เกษตรกรต้องสูญเสีย นอกจากนั้นประเทศพัฒนานิยมบริโภคนํ้านมสดและเนยจึงทำให้ต้องใช้นํ้านมดิบมาผลิตเนยจำนวนมาก ทำให้เกิดผลพลอยได้ที่เป็นนมผงขาดมันเนย แต่เนื่องจากนมผงขาดมันเนยมีคุณค่าโภชนาการต่ำ ประชากรในประเทศจึงไม่นิยมบริโภค ทำให้ประเทศพัฒนาจึงต้องผลักดันการส่งออกนมผงขาดมันเนยซึ่งมีราคาต่ำกว่าต้นทุนการผลิต เนื่องจากมีการอุดหนุนการผลิตและการส่งออกจำนวนมาก และพบว่าการส่งออกนมบางประเทศเข้าข่ายของการทุ่มตลาด และถือเป็นการขัดต่อข้อตกลงว่าด้วยการปฏิบัติอากรต่อต้านการทุ่มตลาดและมาตรการตอบโต้ขององค์การการค้าโลก ผลการวิจัยยังพบว่าศักยภาพการเลี้ยงโคนมของไทยยังเหนือกว่าหลายประเทศในโลก ยกเว้นเพียงประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เท่านั้น จึงมีโอกาสและความเป็นไปได้สูงที่รัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้มีการขยายฐานการเลี้ยงโคนมให้เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อสร้างงานและรายได้ให้กับประชากรไทย

อัครวรรณ์ แสงวิภาค (2547) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย และไทย - นิวซีแลนด์ ในอุตสาหกรรมโคนม พบว่า ผลกระทบต่อเกษตรกร คือทำให้เกษตรกรขายนํ้านมดิบได้น้อยลงเพราะอัตราภาษีนำเข้าลดลงและนมผงนำเข้ามีราคาถูกลงเมื่อทำเป็นนมคั้นรูปจะมีราคาถูกกว่านมสดที่ได้จากนมดิบ นํ้านมดิบล้นตลาดเพราะผู้ผลิตนมพร้อมดื่มจะหันมาใช้นมผงมากขึ้น เป็นเหตุให้เกษตรกรขายนมดิบได้น้อยลง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจะลดลงเนื่องจากในการเปิด FTA ทำให้การจำกัดโควตาการนำเข้านมผงจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ไม่สามารถทำได้ต่อไปใน 20 ปีข้างหน้า ทำให้ผู้แปรรูปนมหันไปใช้นมผงแทนนมสดได้อย่างเต็มที่ จะส่งผลให้จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมลดลงอย่างมากเพราะอุปสงค์ในประเทศไม่พอต่ออุปทานที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้อาชีพการเลี้ยงโคนมมีความเสี่ยงสูงขึ้น ผลกระทบต่อสหกรณ์โคนมคือนํ้านมดิบไม่มีตลาดจำหน่าย เนื่องจากผู้ประกอบการแปรรูปนมลดปริมาณการซื้อนํ้านมดิบลง ดังนั้นสหกรณ์โคนมจำเป็นจะต้องมีการปรับตัวด้านการตลาด เนื่องจากการตลาดมีส่วนสำคัญต่อความอยู่รอดของกิจการ การพึ่งภาครัฐมากเกินไปทำให้สหกรณ์โคนมต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันกับนมผงที่นำเข้า เพราะฉะนั้นสหกรณ์โคนมจึงต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาความสามารถของตนเองในด้านการตลาด หาช่องทางการจัดจำหน่ายเพิ่มขึ้นเพื่อให้ขายนํ้านมดิบได้มากขึ้น ผลกระทบต่อผู้ประกอบการแปรรูปนมคือจากอัตราภาษีที่ลดลงทำให้ได้ประโยชน์จากการนำเข้านมผงได้ถูกลง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตนมพร้อมดื่มลดลง และผลิตได้จำนวนมากขึ้นไม่เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและคุณภาพสูงขึ้นเนื่องจากเกิดการแข่งขันกันมากขึ้น ผลกระทบต่อผู้บริโภค คือ ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากการบริโภคผลิตภัณฑ์นมราคาถูกลงและมีความหลากหลาย ผู้บริโภคอาจถูกเอาเปรียบ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ผลิตแปรรูปนมก็ใช้นม

ผงนำเข้าซึ่งมีคุณค่าสารอาหารทางโภชนาการน้อยกว่าแทนนมสดเป็นวัตถุดิบในการผลิต และจากการที่องค์การอาหารและยาฯยังไม่สามารถให้ความชัดเจนของผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มที่ผลิตจากนมสดแท้ได้ ทำให้ผู้ประกอบการแปรรูปนมเอาจุดอ่อนนี้มาเป็นโอกาสในการทำการตลาดให้กับสินค้าตนเอง เช่น อ้างว่านมผลิตจากนมโค 100% ทั้งที่จริงมีการนำนมผงมาผสมด้วย ผลกระทบต่อภาครัฐ คือรายรับด้านภาษีของภาครัฐลดลง การเปิด FTA ในเชิงปัญหาสังคมจากการเรียกร้องความเป็นธรรมของเกษตรกรผู้ได้รับผลกระทบและอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงต่อฐานะทางการเมืองของรัฐบาล การเปิด FTA ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลต้องนำงบประมาณส่วนหนึ่งมาช่วยในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปิด FTA ให้กับภาคอุตสาหกรรมโคนม ผู้ศึกษาได้เสนอมาตรการระยะยาวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันดังนี้ ภาครัฐบาลต้องส่งเสริม วิจัยและพัฒนาพันธุ์โคนม วิจัยอาหารที่มีโปรตีนสูง จะพบได้ว่าอาหารที่ใช้เลี้ยงโคนมในปัจจุบันประกอบไปด้วยอาหารข้นคือ อาหารจำพวกมันบด หัวอาหาร ซึ่งเป็นอาหารที่มีปริมาณโปรตีนที่มีสัดส่วนเปอร์เซ็นต์สูงแต่เกษตรกรจะมีต้นทุนกับอาหารข้นที่สูงมากคิดเป็นร้อยละ 60 ของต้นทุนทั้งหมด อาหารอีกประเภทคืออาหารหยาบเป็นอาหารประเภทหญ้า ซึ่งเป็นอาหารที่ราคาไม่แพง สามารถหาได้ในท้องถิ่นแต่มีข้อเสียคือมีปริมาณ โปรตีนที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของแม่โค ผู้ประกอบการต้องปรับตัวโดยการลดต้นทุน เช่น ลดจำนวนลูกโค ปลดระวางแม่โคกินเปล่า (แม่โคที่ไม่ให้น้ำนม) สร้างระบบผลิต ระบบฟาร์มที่มีมาตรฐาน ปรับปรุงระบบขนส่งนม สร้างมาตรฐานให้กับนมโคสด เป็นต้น ส่วนมาตรการระยะสั้นประกอบด้วย รัฐบาลต้องเพิ่มปริมาณการบริโภคนมโรงเรียนโดยถ้าให้เด็กนักเรียนดื่มนมถึงชั้นมัธยมปีที่ 3 ให้ดื่มนมปีละ 200 วัน รัฐบาลจะต้องใช้เงิน 7,800 ล้านบาท ซึ่งถ้ามองในแง่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแล้วเป็นจำนวนเงินที่ไม่สูงนักเมื่อเทียบกับประโยชน์ในระยะยาวที่ประเทศจะได้รับ เนื่องจากผลการวิจัยทางการแพทย์พบว่า ในช่วงเยาวชนวัยรุ่นเป็นช่วงที่ร่างกายต้องการแคลเซียมในปริมาณที่สูงเพื่อใช้ในกระบวนการพัฒนากระดูก ซึ่งในช่วงของวัยรุ่นถ้าเด็กได้รับแคลเซียมที่เพียงพอก็จะทำให้เด็กมีโครงสร้างร่างกายที่พัฒนาได้เต็มที่ และนมคืออาหารที่มีแคลเซียมสูงและราคาไม่แพง รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหานมโรงเรียนในปัจจุบัน เกษตรกรและสหกรณ์โคนมต้องตั้งหน่วยงานด้านการตลาด เช่น ตั้งองค์กรส่งเสริมการตลาดนมโคสด และสร้างเครื่องหมายการค้าผลิตภัณฑ์นมสด